

TOPOTEKA KAO VIRTUALNI ARHIV – PRIMJERI SURADNJE ARHIVA I ZAJEDNICE

Abstrakt: Autor u svojem radu izlaže dosadašnje rezultate rada i praksu hrvatskih arhiva u izradi topoteka, tj. virtualnih arhiva u zajednici, nastalih u okviru provedbe projekta *co:op* (*Community As Opportunity*) u suradnji sa ICARUS Međunarodnim centrom za arhivistička istraživanja i sedamnaest strateških partnera nositelja projekta, zapravo središnjih državnih arhiva i sveučilišnih centara u Europi. U radu je predstavljeno ukupno 18 do sada kreiranih topoteka u Hrvatskoj, te prikazana analiza strukture sudionika, obim građe i opis vrsti korištenoga materijala. U topotekama je predstavljeno pisano arhivsko gradivo, foto-dokumentarni i video zapisi u vlasništvu arhiva, baštinskih ustanova, ali i građanstva, popraćeni metapodacima koji olakšavaju korištenje gradiva i omogućuju kontinuiranu interakciju s krajnjim korisnicima. Na primjerima dobre prakse prikazuju se modeli suradnje arhiva s drugim institucijama i građanstvom koji su doveli do prepoznatljivosti u zajednici i uspješnog oblikovanja interdisciplinarnosti u elektronskom globalnom okruženju u kojemu sve veće potrebe za neposrednim pristupom informacijama postaju apsolutni prioritet svima, a napose arhivima.

Ključne riječi: *topoteka, ICARUS, virtualni arhiv, Hrvatska, interdisciplinarnost, elektronička građa*

Topoteka – nastanak i koncept

Početak rađanja zamisli o platformi virtualnog arhiva koju danas poznajemo pod nazivom Topoteka dogodio se sasvim prozaično i slučajno 2010. godine u jednoj maloj austrijskoj općini Breitenstein, gdje je je lokalni informacijski stručnjak Alexander Schatek došao na ideju da u bliskoj budućnosti kreira on-line bazu podataka vlastitih dokumenata, poput starih razglednica, poštanskih dopisnica i ostalog materijala, a koja bi zapravo služila kao privatni alat za indeksiranje, datiranje i lokalizaciju vlastitih dokumenata. Takav alat imao bi i jednu specifičnu mogućnost – geografsko lociranje foto-dokumentarne građe u obliku postavljanja ishodišne točke i kuta gledanja snimatelja. Nakon što je lokalna općina projekt prepoznala, prihvatila i sufinancirala tu prvu javno poznatu topoteku, već se iduće godine tijekom donjoaustrijskog arhivističkog savjetovanja dogodio susret s Thomasom Aignerom, predsjednikom ICARUS Centra za arhivistička istraživanja, te ostvarena plodna suradnja na izradi i implementaciji sveobuhvatnog projekta koji uz Topoteku i srodne joj platforme *Matricula* i *Monasterium*² nosi naziv

¹ viši arhivist, stjepan.prutki@dav.u.hr

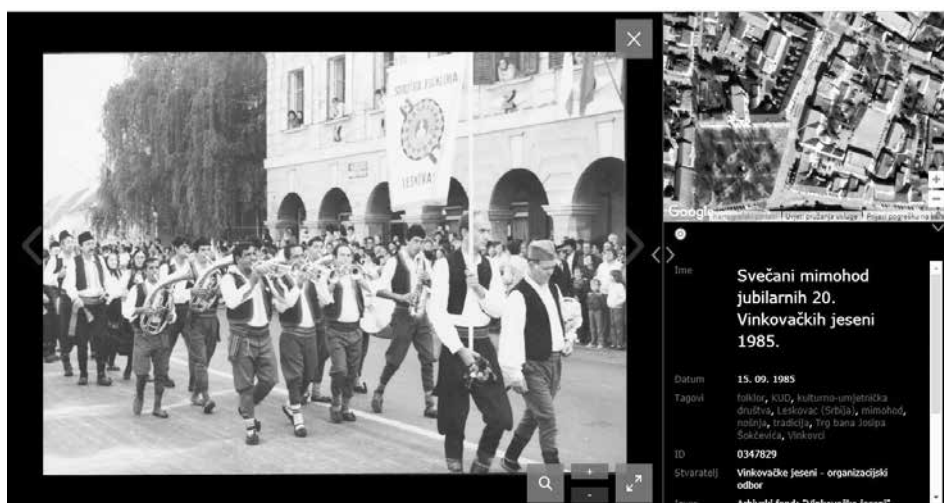
² Virtualne platforme za pohranu digitaliziranih matičnih knjiga i srednjovjekovnih crkvenih isprava. Vidi:

Zajednica kao prilika – kreativna arhivska i korisnička mreža (engl. co:op; *Community as opportunity- the creative archives' and users' network*).³

Ovaj međunarodni projekt sufinanciran je sredstvima Europske unije u sklopu programa *Kreativna Europa* pri Izvršnoj agenciji za obrazovanje, audiovizualnu djelatnost i kulturu (EACEA). Započeo je 1. 12. 2014. a završio 31. 12. 2018. godine. Sudjelovalo je sedamnaest partnera iz jedanaest europskih zemalja, mahom baštinskih ustanova i sveučilišta, a formalni nositelj projekta bio je Arhiv Države Hessen u Marburgu. Projektu je pristupio i Hrvatski državni arhiv, te drugi arhivi u Hrvatskoj koji su aktivno surađivali s javnosti na kreiranju lokalnih virtualnih arhiva.

Čitav koncept ovog projekta počiva na težnji da se stvaratelji povijesti povežu s ustanovama koje čuvaju povijest. Drugim riječima, pred realizacijom programa pojavila se bitna zadaća, a to je senzibilizirati javnost prema značaju vlastite baštine i, što je najbitnije, usmjeriti ju prema baštinskim ustanovama. Dakako, u tom je pogledu bilo potrebno uspostaviti dvosmjernu komunikaciju kako bi se i ustanove otvorile javnosti u kojoj djeluju, te među njima razvio aktivan i kreativan odnos.

Topoteka je virtualna platforma na kojoj, suradnjom stanovništva, gradivo važno za mjesnu povijest (prvenstveno fotografije, ali i ostala građa, poput pisama, arhivskih dokumenata, ali i muzejskih predmeta) i znanje koje posjeduju privatne osobe postaje dostupno korisnicima interneta. U pozadini je, dakako, premisa da svaka osoba „čuva svoj mali arhiv“. U pogledu koncepta sveobuhvatnih (totalnih) arhiva u konačnici se može istaći kako povijest nekog mjesta ili kraja čine, osim arhivske građe, sjećanja i dokumenti ljudi i ustanova koji su dio ili su u raznim vremenskim epohama bili dijelom povijesne stvarnosti.⁴

<https://icar-us.eu/en/cooperation/online-portals/monasterium-net/> (pristupljeno 25. 10. 2019);
<https://icar-us.eu/en/cooperation/online-portals/matricula/> (pristupljeno 25. 10. 2019)

³ Im Gespräch mit Alexander Schatek, Erfinder der Topothek. Wien, Oktober 2014.

<https://documents.icar-us.eu/documents/2014/11/interview-with-alexander-schatek.pdf> (pristupljeno 25. 10. 2019)

⁴ Maja Pajnić, Ladislav Dobrica, *Hrvatski državni arhiv u co:op projektu*, časopis Arhivi, br. 2, Zagreb, 2017, 18-19.

Da bi se javnost i građanstvo senzibilizirali za suradnju na ovakvom projektu, prvi korak na izradi svake topoteke jest organizirati pomno osmišljena događanja pod nazivom *Podijelite sjećanja na vlastitu povijest (Bring your history day)* na kojemu institucije, koje su prihvatile i sudjelovale u projektu, predstavljaju topoteku, njezin smisao, značaj i funkcionalnosti zainteresiranoj zajednici i ujedno je pozivaju da svojom vlastitom arhivskom građom pridonese njezinu razvoju. Među partnerima odabiru se potom jedna ili više *topoteka* koje dobivaju licencu, surađuju s građanstvom te uz suradnju IT stručnjaka provode digitalizaciju i obradu gradiva koja uključuje opis foto-dokumentarnog ili konvencionalnoga gradiva, unos i pohranu metapodataka (tagovi, izvor građe i sl.), te kroz brojne module dvosmjerne komunikacije uspostavljaju kontinuiranu interakciju s građanstvom. Kako bi se radovi na topoteci predstavili javnosti, arhivi su se povezivali s turističkim uredima ili drugim subjektima koji su u okviru svojih godišnjih i javno vrlo respektabilnih manifestacija (poput Dana otvorenih vrata turističke zajednice, Noć knjige i sl.) pozivale javnost na sudjelovanje i angažman u izradi virtualnog arhiva.

Koncept topoteke uključuje mogućnost korištenja brojnih pretraživačkih korisničkih alata, kao što je uporaba lente vremena (vremenske crte), sortiranje podataka prema mjestu, nastanku, izvorima i vlasnicima, godini nastanka zapisa, povezivanje pojedinih zapisa prema mjestu nastanka na google-karti, a uporabom tagova (ključnih riječi) moguće je oblike korištenja proširiti i u više spektara.⁵

Participativni ili sveobuhvatni (totalni) arhiv?

Kako bismo što preciznije i detaljnije odredili o kakvoj se prirodi arhiva radi u slučaju topoteka, potrebno je razjasniti dva pojma, nastala u kanadskoj arhivističkoj teoriji 70-tih godina, a koja su s vremenom postala dijelom i europske stručne terminologije.

Pojam „totalni arhivi“ plod je svijesti kako je u arhive nužno preuzimati i osobne arhivske fondove istaknutih pojedinaca, tj. fondovi koji se u pravnom smislu definiraju kao privatno arhivsko gradivo. Tu su strategiju kanadski arhivisti opravdali potrebom prikupljanja svih vrsta arhivskog gradiva kako bi cjelovito dokumentirali život i razvoj neke zajednice. Naravno, da bi se život neke zajednice mogao cjelovito dokumentirati, razvila se strategija prikupljanja širokog raspona raznovrsnih oblika gradiva, bez obzira na vrstu, tehničke karakteristike, provenijenciju ili nosač.⁶ Pojam sveobuhvatnog arhiva uveden je i u hrvatsku stručnu arhivsku terminologiju na 4. Kongresu hrvatskih arhivista u Opatiji 24. listopada 2013. godine.⁷

Ako ćemo govoriti o pojmu „participativnih arhiva“, on naravno u svojoj srži ne kontrira pojmu „totalnih arhiva“ (dapače), a nastao je iz dosljedne primjene „totalizacije“ arhivske službe i shvaćanja potrebe sveobuhvatne dokumentiranosti događaja, procesa i osobnoga djelovanja u povijesti lokalne zajednice. Jedina dekorativna razlika između ova dva pojma jest u postavljanju aspekta na njihove nositelje: totalni arhivi su stručan pojam povezan uz strategiju rada i djelovanja arhivskih ustanova, dok participativne arhive oblikuje sama zajednica, sakupljajući svoju građu, radeći na njoj i prezentirajući ju

⁵ Više o konceptu i oblikovanju topoteke vidi na: <https://icar-us.eu/en/cooperation/online-portals/topothek/> (pristupljeno 25. 10. 2019)

⁶ Dajana Karlović, *Participativni arhiv lokalne zajednice: Topoteka Općine Stari grad* (diplomski rad), Zadar, 2017, 10.

⁷ Boris Suljagić, *Četvrti kongres hrvatskih arhivista. Arhivi i politika*, Arhivski vjesnik, 57, Zagreb, 2014, 401.

kao dio svoje vlastite baštine. U tome smislu, participativni arhivi mogu se tretirati kao „arhivi zajednice“.

Takve arhive kanadska arhivistika naziva i *DIY arhivi* (*do it yourself* – uradi sam), koji su ni manje ni više negoli opozicijski, participativni ili samostalni arhivi koji se javljaju u fizičkom, digitalnom, ali i hibridnom obliku.⁸ Spomenute strateške promjene poimanja arhivske službe manifestiraju se upravo u takvim arhivima zajednica iz želje za očuvanjem vlastite povijesti, otpora prema marginalizaciji ili straha od gubitka identiteta. Pokrivajući sve aspekte ljudske djelatnosti u zajednici (od povijesnih, etnoloških, gospodarskih i sl.), za nju takvi arhivi mogu imati ulogu „sigurnog mjesta“ koje ona sama kontrolira i održava, mjesto gdje gradivo arhiva nije samo predmet istraživanja nego i dio osobne povijesti ili povijesti društva, udruge ili skupine kojoj pojedinac pripada, a koje nije izloženo vanjskim utjecajima i interesima. Svaka zajednica teži tome da stvori svoj unutrašnji identitet, infrastrukturu i povijest, ali da istovremeno bude vidljiva na globalnoj razini. Dužnost je arhiva odgovoriti na takve imperativne i omogućiti im da istaknu svoje kulturno nasljeđe i očuvaju identitet, ali da istovremeno budu otvoreni za druge zajednice i da s njima mogu razmjenjivati sjećanja i informacije. Stoga su participativni arhivi oblik rješenja za takav zahtjev jer sadrže gradivo koje zajednica posjeduje i želi podijeliti, a u isto vrijeme djeluju na široj razini i svi koji žele samo dobiti uvid u gradivo ili na neki način doprinijeti imaju tu mogućnost. U tom smislu participativni arhivi su dio sveobuhvatno shvaćene funkcije „totalnih“ arhiva, s razlikom što poticaji za njihov nastanak i očuvanje dolaze upravo iz zajednice, a ne iz arhivske ustanove ili drugih baštinka memorije zavičaja.⁹

Topoteke u Hrvatskoj – nositelji i partneri

Nakon što je projekt *Zajednica kao prilika* prvi puta predstavljen, u njegovu se provedbu 2014. godine aktivno uključio Hrvatski državni arhiv, te većina područnih arhiva u Hrvatskoj. U partnerstvu s ICARUS Centrom za arhivska istraživanja, u Hrvatskoj se, počevši od 2015. godine, redovito jednom godišnje održava trodnevna konferencija *ICARUS dani u Hrvatskoj* na kojoj, uz domaće, sudjeluju stručnjaci iz brojnih europskih i svjetskih zemalja kako bi se i domaćoj arhivističkoj praksi predstavili projekti digitalizacije arhivske baštine, javnost upoznala s projektima koji se provode, razmijenila mišljenja i kreirale smjernice daljnjeg rada na brojnim globalnim projektima arhiva u zajednici.

Kao plod nastojanja da se javnost i ustanove što bolje upoznaju s ovim nastojanjima, u Hrvatskoj je 17. 8. 2016. godine održana osnivačka skupština udruge ICARUS Hrvatska koja djeluje kao ekspozitura matičnog ICARUS centra, aktivno surađujući sa zajednicom i pružajući stručnu i logističku podršku projektima nastalima u okviru provedbe projekta *Zajednica kao prilika*.

U trenutku pisanja ovoga rada u Hrvatskoj je kreirano ukupno osamnaest topoteka:

- sedamnaest **javnih** (*Ysterreich*, Vinkovačke jeseni, Bjelovar, Dolina Neretve, Hrvatski željeznički muzej, Ilok, Lekenik, Lika, Međimurje, Osijek-Tvrđa, Podravina, Podsused, Rijeka, Split - knjižara *Morpurgo*, Starigrad, Vukovar, Zagreb povijesni centar) i
- jedna **privatna** (Jasna Horvat: *roman Vilijun*).

⁸ Anne J. Gilliland, *Conceptualizing 21st-century archives*, Chicago Ill.: Society of American Archivists, 2014, 19.

⁹ Dajana Karlović, *nav. djelo*, 11.

Naziv topoteke	Nositelj	Partneri u projektu
Bjelovar	Državni arhiv u Bjelovaru	-
Dolina Neretve	Državni arhiv u Dubrovniku	Gradsko kulturno središte Metković OŠ Stjepana Radića Metković OŠ Don Mihovila Pavlinovića Metković Udruga „Dobra“ Metković
Hrvatski željeznički muzej	Hrvatski željeznički muzej	-
Ilok	Muzej grada Iloka	-
Lekenik	Turistička zajednica općine Lekenik	Hrvatski državni arhiv
Lika	Državni arhiv u Gospiću	-
Međimurje	Gimnazija Čakovec Srednja škola Prelog Ekonomska i trgovačka škola Čakovec	Hrvatski državni arhiv
Osijek – Tvrđa	Umjetnička akademija u Osijeku	-
Podravina	OŠ Sveti Đurđ OŠ Martijanec Ivan Ploh, privatni kolekcionar	-
Podsused	Knjižara Podsused	Udruga za zaštitu okoliša EKO 2000
Rijeka	Filozofski fakultet u Rijeci	-
Split – knjižara Morpurgo	Nada Topić, književnica	-
Starigrad	Sveučilište u Zadru – Odsjek za informacijske znanosti	-
Vukovar	Državni arhiv u Vukovaru Gradski muzej Vukovar	-
Ysterreich	Istarsko arhivističko društvo	-
Zagreb povijesni centar	Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu	-
Vinkovačke jeseni	Udruga Vinkovački šokački rodovi	Državni arhiv u Vukovaru Turistička zajednica grada Vinkovaca Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci
Vilijun (roman)	Prof. dr. sc. Jasna Horvat	-

*U tablici donosimo prikaz svih trenutno aktivnih topoteka,
s poimence označenim nositeljima projekata i njegovih uključenih partnera*

Sve nabrojene topoteke nastale su, dakako, iz raznih pobuda i motiva¹⁰, nositelji pojedinih su i dalje arhivi, no ipak se može zaključiti kako je naum ICARUS projekta da se virtualni arhivi formiraju kao arhivi zajednica uspio, obzirom ih je većina i nastala na poticaj same zajednice koja svoje topoteke održava i skrbi, ali i animira građanstvo u spašavanju lokalne povijesti od zaborava.

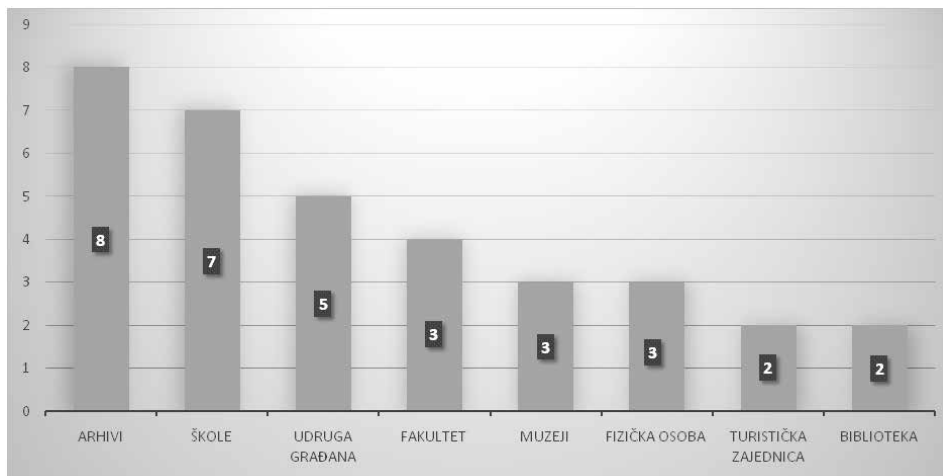
Upravo aktivno sudjelovanje svih dionika zavičajne povijesti zorno se predočava na primjeru analize prikaza nositelja projekata prema njihovoj klasifikaciji. Ako analiziramo iznijete podatke, uočit ćemo kako arhivi kao javne ustanove za čuvanje arhivskoga gradiva kao nositelji pokrivaju tek četiri topoteke, što čini ukupno tek 22% udjela u osmišljavanju hrvatskih topoteka. Dakako, subjekti s područja javnih djelatnosti i službi (uključujući ostale ustanove u školstvu, znanosti i kulturi, kao i ustanove iz drugih grana djelatnosti) i dalje se kristaliziraju kao generatori svih procesa na području zaštite baštine, što je i opravdano i legitimno obzirom na potrebnu podršku i logističku organiziranost. U ukupnoj strukturi svih nositelja projekta (dvadeset dva dionika) ustanove s područja javne djelatnosti sudjeluju u omjeru 77% (ukupno sedamnaest), dok preostalih pet, što čini omjer od 23%, otpada na privatne stvaratelje i sakupljače arhivske građe (fizičke osobe i udruge građana).

U slijedećem slikovnom prikazu prijedočili smo sve sudionika u izrađenim topotekama, uključujući njihove nositelje i partnere. Ukupno je na hrvatskim topotekama aktivno radilo trideset tri partnerska dionika, a iz grafikona je ovaj put razvidno kako su državni arhivi u brojčanom smislu najzastupljeniji (rad na osam topoteka), no u postocima od ukupnog broja partnera na arhive otpada tek 24%. Aktivan suradnja arhiva ovdje je bila, dakako, nužna obzirom na potrebnu spremnost arhivskih ustanova da uz stručni kadar pruže javnosti i drugim ustanovama svu potrebnu logističku i metodološku pomoć pri obradi i prikazu pohranjenoga arhivskoga gradiva. Iz ovog prikaza je vidljivo da je postotak privatnih stvaratelja iznimno zadovoljavajući te u ukupnom broju od osam privatnih subjekata (udruge i fizičke osobe) on pokriva gotovo 24% svih sudionika, što svjedoči o tome da su intencije arhivskih stručnjaka, okupljenih u ICARUS projektu,

¹⁰ Topoteka *Split knjižara Morpurgo* nastala je na inicijativu jedne splitske književnice da se od zaborava spasi sjećanje na nedavnu zatvorenu kultnu knjižaru koja je više od 100 godina bila aktivni nosilac brojnih kulturnih, književnih i javnih druženja splitske inteligencije.

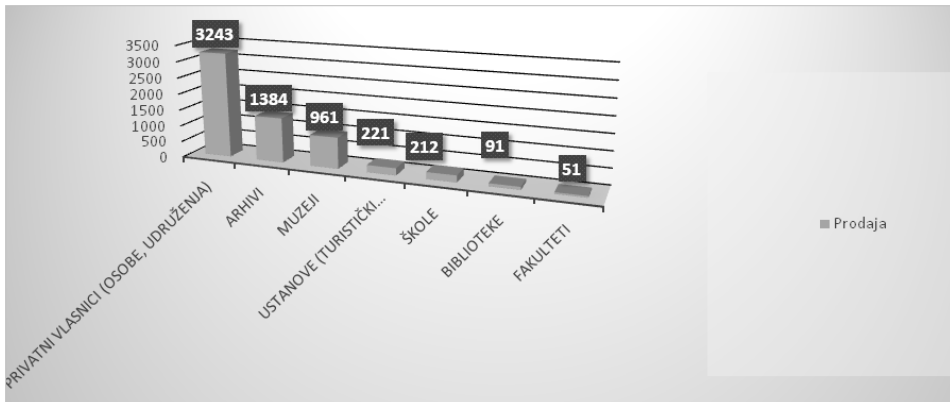
urodile plodom, a u javnosti izazvala dovoljno velika pažnja da se projekt topoteke kao virtualnog arhiva prepozna kao aktivni resurs digitalizirane zavičajne baštine.

Udjel pohranjenoga gradiva prema izvorima

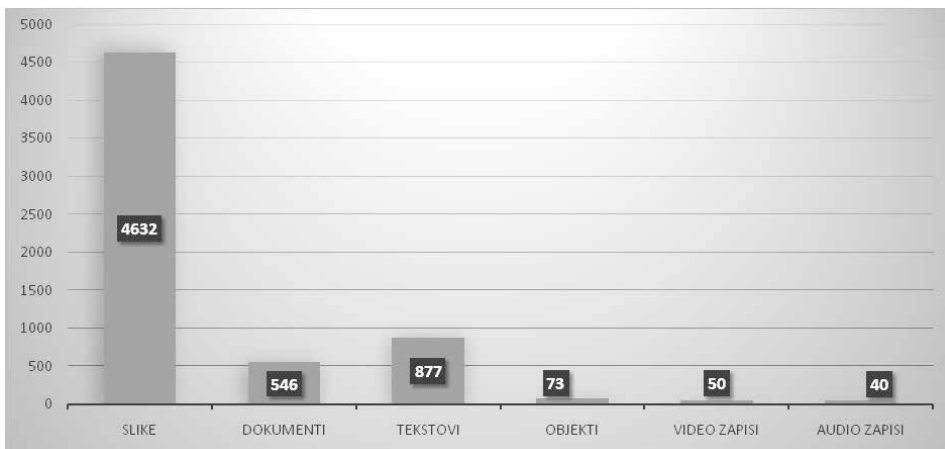
Topoteke pružaju mogućnost unosa i pohrane raznovrsnih vrsti građe: slikovnih dokumenata (fotografija), arhivskih dokumenata, tekstova, prikaza objekata, te video i audio zapisa, bez obzira u čijem se posjedu oni nalazili. Prema svrsi nastanka, topoteke služe kao virtualni arhiv za pohranu memorije zajednice, a ako se osvrnemo na prethodna poglavlja, u kojima smo govorili o konceptu totalnih arhiva po kojemu ne samo javno, već i raznovrsno gradivo fizičkih osoba čini sveukupnost društveno-povijesnih procesa jedne zajednice, opažamo kako su svojevrsni imperativi u trenutku kreiranja topoteka u Hrvatskoj bili postavljeni i pred domaću arhivističku zajednicu, a sažeti se mogu sljedećim pitanjem: Kako animirati zajednicu?

Prije svega, arhivi su imali dužnost zainteresirati moguće nositelje projekata (javne ustanove s područja školstva, kulture, znanosti i obrazovanja i drugih potencijalnih grana ljudske djelatnosti) koje bi ovakve alate mogle koristiti u promicanje interesa iz svojeg područja djelovanja, ne samo kulturnih nego i gospodarsko-turističkih i sl. Potom se poduzeo drugi korak – održavanje tematskih radionica i prezentacija projekta građanstvu uz već spomenutu krilaticu *Bring your history day*. Da je odaziv građanstva bio enorman, svjedoči i prikaz u priloženom grafikonu, iz kojega je vidljivo da je od ukupno 6.163 pohranjenih i obrađenih arhivskih jedinica gotovo 4.632 u posjedu privatnih vlasnika, što čini gotovo 75% cjelokupne građe hrvatskih topoteka. Opažamo i kako je građa u posjedu arhivskih ustanova u cjelini zastupljena tek s 22% što, dakako, ne umanjuje napore arhivskih zaposlenika u nastojanju da se vrijedna građa u njihovom posjedu predstavi i prikaže javnosti kroz virtualne arhive, već naprotiv, honorira arhive u Hrvatskoj činjenicom da je na ovaj način ostvarena jedna od glavnih funkcija arhiva – animirati i potaknuti javnost da čuva svoju baštinu, stekne povjerenje u stručne institucije i prepozna vrijedne projekte, a kroz njih i svoju vlastitu građu omogućiti dostupnom širem krugu ljudi. Naravno, u radu se nisu analizirali omjeri prema svakoj pojedinoj topoteci, koji bi također

pružili neke zanimljive podatke i informacije, jer su se nastojala sublimirati zapažanja na državnoj razini.

Što se tiče analize količine digitalizirane arhivske građe prema vrstama, iz priloženog se grafikona uočava iznimna zastupljenost slikovnih dokumenata, što je i jasno obzirom na narav platforme i mogućnosti koje topoteka pruža korisnicima: od mogućnosti lociranja fotografije na priloženoj karti, opisa fotografije s dodanim metapodacima do vizualizacije prema kutu gledanja snimatelja. S druge strane, u pokušaju animiranja građanstva da građom u svojem posjedu obogati sjećanje na zajednicu, primijećeno je da se naglasak i dalje stavlja na foto-dokumentarno gradivo kojega fizičke osobe čuvaju u foto-albumima, kolekcijama i zbirkama kao svojevrsni dokument vremena, te svakako daju veću prednost takvom gradivu nego li pisanim dokumentima u konvencionalnom obliku. Ako se još k tome prisjetimo da slika govori više od 1.000 riječi, razumljiv je i odabir većine partnera za upravo takvom vrstom građe. Ukupna količina od 4.632 digitalno pohranjene fotografije iznosi gotovo 75 % ukupne građe, a vrijedno je primijetiti da postoji znatna količina (ukupno 90) audio i video zapisa zavičajne baštine.

ZAKLJUČAK

Nastali u okviru globalno prihvaćenog koncepta „totalnog“ arhiva, virtualni arhivi u zajednici danas se sve više nameću kao imperativ i pred samu javnu arhivsku službu koja, zahvaljujući svojim vlastitim resursima (kadrovskim i stručno-logističkim) i sama potiče, surađuje i promiče svijest o potrebi čuvanja privatne baštine kao dijela cjelokupne zavičajne baštine. U svojih pet godina postojanja ICARUS zajednica u Hrvatskoj aktivno je poticala uključivanje brojnih dionika u javnom životu zajednice u rad na platformi virtualnih arhiva u zajednici, organizirajući seminare, konferencije i radionice kojima se nastojalo zainteresirati građanstvo i u njemu probuditi svijest o značaju i potrebi čuvanja svojeg kulturnog naslijeđa kao dijela zajedničkog identiteta. Rezultat tih nastojanja je do sada osmišljenih osamnaest topoteka, od čega je sedamnaest javnih i jedna u privatnom vlasništvu. Analize u ovom radu pokazale su da arhivi ne moraju nužno (niti bi trebali) biti glavni nositelji izrade pojedinih topoteka, jer se njihova uloga upravo i pokazala u partnerskom odnosu, organizirajući predavanja, radionice i seminare kojima se javnosti ukazalo na vrijednost i mogućnosti koje topoteke pružaju kao virtualni digitalni *on-line* repozitorij, a javnost s druge strane potakli da surađuju s građanstvom koje, kako se pokazalo, putem virtualnih arhiva želi sačuvati svoja vlastita sjećanja i dokumente, a istovremeno saznati i biti upoznato sa povijesnom baštinom drugih ustanova ili pojedinaca kao dijela vlastite zavičajne baštine.

Stjepan Prutki

Topothequa as a Virtual Archive – Examples of Cooperation of the Archives and Communities

Summary

Originated within the framework of globally accepted concept of a „total“ archive, virtual archives are being increasingly imposed as an imperative on public archival service, which owing to their own resources – personnel and professionally-logistic – cooperates, initiates, and promote awareness about the need of preservation of private heritage as a part of a whole regional heritage.

In its five years of existence, ICARUS community in Croatia have been actively initiating inclusion of numerous partakers of public life into the work on the platform of virtual archives in the community, by organizing seminars, conferences, and workshops through which we tried to interest citizenry and to make them aware of the importance and of the need of perserving their cultural heritage as a part of a collective indentity. The result of those efforts is 18 topotheque designed by now, of which 17 are public and 1 in private property.

The analyses presented in this work showed that archives do not have to (nor should) be the main bearers of creation of certain topotheques because their part showed as valuabe in partnership relations, by organizing lectures, workshops and seminars that presented to the public the value and possibilities topotheques offer as virtual digital on-line repository, and, on the other hand, incite the public to cooperate with citizens that – as it shows – via virtual archives wish to preserve their own memories and documents, and, at the same time, be acquainted with historical heritage of other institutions or individuals as part of their own regional heritage.